

Kannanotto 10.10.2024

Vammaisjärjestöt: vammaisten ihmisten palveluiden maksullisuutta ei tule lisätä

Järjestöt vaativat, että palveluja myönnettäessä huomioidaan todellisuudessa saatavilla olevat palvelut.

Eduskunta käsittelee hallituksen esitystä, jolla muutettaisiin jo hyväksytyin uuden vammaispalvelulain soveltamisalaa. Lisäksi hallitus on ehdottanut, että jatkossa asiakkaan edun arvioinnissa ei enää olisi sallittua huomioida palvelusta aiheutuvia maksuja.

Tämä olisi heikennys, jolla lisätään vammaisille ihmisille tarjottavien palvelujen maksullisuutta. Muutos veisi pohjan esimerkiksi vammaispalvelulain mukaiselta asumisen tuelta, jos hyvin samanlaiset palvelut voidaan järjestää maksullisina sosiaalihuoltolain nojalla. Maksullisuus kannustaa järjestämään esimerkiksi kotihoitoa, joka ei mahdollista itsenäistä elämää ja osallisuutta.

Ehdotettu ns. suojasäännös eli mahdollisuus jättää asiakasmaksuja perimättä ei turvaa riittävästi vammaisten ihmisten oikeuksia. Säännös on myös liian tulkinnanvarainen ja siksi vaikeasti sovellettavissa. Monelle vähävaraiselle jo nykyiset asiakasmaksut ovat suuri ongelma. Maksullisuus ajaisi myös keskituloisia vammaisia ihmisiä köyhyyteen, sillä palveluiden tarve on pitkäaikaista, usein elämänmittaista.

Hallituksen esityksen mukaan sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden saatavuus ei saa jatkossa vaikuttaa siihen, järjestetäänkö henkilölle vammaispalvelulain mukaisia palveluita. Tämä voi johtaa siihen, että vammaiset ihmiset jäävät välitilaan ilman apua. Lakiehdotus voi vaarantaa vammaisten ihmisten arkea ja perusturvallisuutta merkittävästi.

Esimerkiksi oikeuskansleri ja yhdenvertaisuusvaltuutettu ovat jo lausuntokierroksella esittäneet kriittisiä lausuntoja ehdotuksesta, eikä esitys ole olennaisesti muuttunut. Eduskuntakäsittelyssä esitystä tulee muuttaa turvaamaan vammaisten ihmisten palvelujen maksuttomuus ja vammaisoikeuksien toteutuminen.

Allekirjoittajat:

ADHD-liitto ry

Aivovammaliitto ry

Autismiliitto ry

Epilepsialiitto ry – Epilepsiförbundet rf

FDUV rf

Helsingin Invalidien Yhdistys ry

Hengitystuki ry

Heta – Henkilökohtaisten avustajien työnantajien liitto ry

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry

Kuuloliitto ry

Kynnys ry

Lihastautiliitto ry

Neuroliitto ry

Näkövammaisten liitto ry

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

Suomen CP-liitto ry

Vammaisperheyhdistys Jaatinen ry